

Издази сваке седмице
на читавом табаку.
Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредништ-
тву „Гл. Народа у Н. Сад.“

ГЛАС НАРОДА

Цена је листу:
на годину 4 фор.
на по године 2 „
на три месеца 1 „
за Србију годишње 5 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ВА ОГЛАСК ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ ОВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСК,
КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

ПРОТИВ ПИЈАНСТВА.

У Галицији је овладало тако пијанчење, да су свештеници морали употребити поред придика и заклетве у пркви да се народ одбије од пића. Читаве процесције су прављене, ишло се с литијом од једног места до другог и пред светињама, које народ поштује, заклињале су се и проклињале су се читаве томиле, али бадава, ђавола из човека са свим истерати, кадар је био Христос а његови учитељи текга мало поплаше, те се примири, побегне од крста у један крај, да после тим већма стане беснити. Позната је приповетка, како се Миша заверио, да неће сврћати у крчму, па како је отимице ударио оним сокаком де их највише има, те кад је до првог дошао, а он зажурио, па се захукао и јуначки прошао поред једног па тако и поред другог и трећег и кад је то учинио, а он се задувао као да је лађу вукао, те стао да се одмори и онда је сам себи овако рекао: е Мишо брате, баш си јунак, ајдемо сад код Пере да ти платим фракл ракије, баш си заслужио. Отишао је на фракл (полић) а изашао је с олбама (поливен).

У Галицији дакле нешто су помогле придики и завере, али много је још ђавола остало. Сабор је галички то увидио, он је узео то као што јесте, да се не боји свака шума бога него батина, те је сада скоро пре него што ће се разићи донео закон, који може бити врло користан за друштвен живот и привреду, само ако се буде извршавао као што треба. У закону се томе ово наређује:

„Ко се нађе очевидно пијан, било у крчми, било у гостионици било у кафани, или на путу илима којем другом јавном месту, плаћа пет форината глобе, или ако нема одкуд да плати он добива три дана затвора.

Ако се тај исти кроз три месеца по други пут пијан види, онда плаћа петнајст фор. или добива осам дана затвора. Осим тога полиција, која је пијаницу ухватила, јавља за истога суду, да му овај татора намести ако нађе за нужно.

Бирташи плаћају исту глобу и ако се то учеста онда губе право да точе, и то и онда ако бирташ пијаном човеку даје и даље пића или га пијаног у крчми склања. То исто бива с њима, ако дају пића деци, којој још нема 12 година. Такође ко на ваша-

ру, де су скупштине и тако даље даје човеку толико да се ождере пада под горњу каштигу.

Ко дечка, коме још нема 16 година, или наговором или намамом на лепо пиће, опије, тај плаћа 15 фор. а. вр. или добива 8 дана затвора.

Закон овај још није цар потврдио али је јамачно да ће га потврдити.

Овакав закон требало би и у Мађарској увести. Де је више бекрија него по чардама мађарским. Одкуда је та бесна разметљива игра чардаш и понизла него на чардама, од бујдоша, који по месец дана неизлази из крчме него ди пије ту једе и спава ту бесни, луна, игра размеће, се врти се, да мораш богати од њега. Па богме и наша браћа Срби и они врло брзо науче чардаш и лако примају онај чардашки бећарски живот, те се не крећу из крчме, докле год бирташ хоће да даје. А овај опет види ли да има у брата која форинта непуста га до последње крајцаре или му још и част прави те му на веру даје. Ту је тек бирташево царство, кад је нијаница памет у буцак сатерао, те ова несме да се помоли, ту је онда дупла креда, ту јордан. На једном пијаници више заслужи бирташ него на педесет и сто умерених гостију. Знамо пијаница, који су по читаву сесију земље у једној крчми за две три године попили, а нека од њих стотине уредних људи сваки на годину по 25 фор. попије, то излази на две године пет хиљада форината, а сесија добре земље кошта десет хиљада.

Закон о коме је реч, мора бити на свима јавним местима прикован, и сви који пазе да буде реда и мира у земљи имају најстрожије пазити да се тај закон извршује.

Још је сабор закључио, да се умоли влада, да даде наново публицирати законе о точењу пића и да се строжије пази на њих. Наконлетку је сабор умолио владу у Бечу, да она гледи, да државни сабор у Бечу донесе закон по коме бирташ, који даје пиће на веру пијаницама нема право тужити их и ако им је залог узео да им исту мора вратити.

Адвокати кажу, да је овај захтев по јуристански будалаштина, али ми знамо да је у Граница, докле је у јеку била, тако се владало, и добро је било. И сама латинска пословица каже да је највећа правда

највећа неправда (*summum jus summa injuria.*) — Цаба правде, де за љубав користи двоице троице њих се стотина тамани.

На галицијском сабору беше више паора него осталих. Ови знаду де народ боли, а не би фалила ни господа на маџарскоме сабору кад би и тамо овакав закон предложила. Има и госпode, коју би закон овај

од пропасти сачувао. Пиј, одери се код куће како хоћеш али на сокак не смеш, па да видимо де су те пијанице, које ће се завући у собу па пити само да се налију, много се више пије ради бравуре, ради разметања и дике неке, него што човек воле да пије, а кад знаш да за трећи пут добијаш татора, биће те срамота, те ћеш се јако чувати.

С Р П С К И С А Б О Р.

У прошлу среду пријавио је сабору патријарх да је и земаљска влада у Загребу и угарско министарство изјавило да оно не може допустити да политичке власти купе парохујал, те по томе одбија молбу сабора да се то тако чини. Напротив војено заповедништво у Загребу јавља да се тамо парохујал у присуству политичне власти разрезује и чрез местне власти заједно с државним порезом купи. Патријарх јавља даље, да је влада угарска допустила да се општинама размакне рок за уплату саборских трошкова на десет година.

После јавља да министарство угарско није одобрило да се из граничарског фонда одреди припомоћ од 40000 на цркву и школу.

После тога пријављено је сабору доста ствари од мање важности.

Тога дана после подне изјави потпредседник сабора Стеван Брановачки, да га је патријарх позвао, да га замене. Ово је први пут да световни потпредседник при расправама замењује председника. Стога је сабор радосно поздравио потпредседника са услугом живио!

По томе се прешло на дневни ред. Већало се о томе како би се саборска уредба од 30 јула 1871 о уређењу епархија лакше могла вршити, донде док се не би стална уредба донела и решено је да се и члановима административног одбора исто као и члановима конзисторије и школског одбора, ако нису у месту, де се седнице држе, има давати на дан 3 фр. и подвоз за оно време када су у служби. После је решено да се у свима епархијама узму справе, које саме препишују, те да нису нужни писари. Даље је повишена епархијским бележницима плата на 800 ф. Све ће ово плаћати се из епархијске благајне, а накладиће општине, које ће то плаћати из своје благајне или ће разрезати на народ.

У седници од четвртка решено је да се повишица плате епархијским бележницима има плаћати из српских народних фондова. За остале трошкове епархијске решено, је, да се има издати из српских народних фондова предужам (зајам без интереса) на половину прве године. Тај ће предужам епархије морати за годину дана вратити а после нег се старају сами за себе. Све ово важи тек од онда када то епархијске скупштине реше и саборски одбор одобри.

У седници од четвртка прочитан је краљевски одпис у коме се вели, да се непотврђују правила о избору патријарха, која је сабор сачинио: што у њима нема спомена да краљ има право наименовати администратора; за време упузване патријархове столице даље, вели се, није јасно у правилама казано, да краљ има право највишег надзора, и нема спомена да краљ тога ради шиље свога комесара, да буде при избору нити има, да комесар мора бити при инсталацији, даље се правила не потврђују и због тога, што по њима може се изабрати владика, коме није патријарх карловачки старешина и што се иште да се после смрти патријархове за 3 месеца мора други изабрати. Напослетку у правилима нема изриком спомена, да краљу стоји од воље потврдити или непотврдити онога кога сабор избере.

У истој седници поднесен је извештај да је школски савет споразумео се са генерал-командом у Загребу да се изашље комисија заједничка, која ће одредити које су школе комуналне а које вероисповедне и да те комисије свој посао раде. Ово је доцније узето на знање а решено је и то да се поново умолити уг. министарство да рашири угарски закон о школама и на крајину.

У седници од петка поднео је посланик Ст. Чутурило предлог да се потужи генерал команди у Загреб, што се руше српске школе у Хрватској. Дан пре говорио је речиту беседу о томе како иду у Хрватској за тим да нас похрвати и ову је беседу сабор с пажњом саслушао.

Тога дана и у суботу претресане су многе молбе. Ради духова одложене су седнице за уторак. У уторак после духова после више поднесака био је на дневном реду предлог пароха Андрића о оснивању богословски стипендија, и овај је упућен саборском одбору, да нотова предлог спреми за сабор даље додатак проте Бранковића, да се и међу тим овласти сабор на издавање стипендија до укупне своте од 2000 ф. При гласању о додатку покаже се, да је само 37 посланика присутно, и седница се прекине.

У среду је предлог Бранковићев већином гласова примљен. Тај дан одпочета је расправа провизије о дотацији свештенства. Одбачено је оно, да су пречвени одбори дужни свештеницима предужмове из општинске касе давати са 25 противу 13 гласова, са већином гласали су три владике. Од свештеника били

су сви присутни, и по томе са владикама 29; од световни је било само 27 присутни са председником г. Брановачким заједно. Данас је настављена дотацијона расправа, и 5. тачка упућена је с нова одбору на прерађење.

На последњу тачку о издатку од 9500 ф. из нар. фондова за привремену подпору свештенства оскудни општина (ван горњо-карловачке дијецезе) гласало се поименце, и иста је по предлогу проте Бранковића са 31 противу 24 гласа одбијена, а примљен је предлог дра Суботића да се та ствар упути саборском

одбору, да овај по прикупљењу података од дијецеза о количини потребе, и извидив могућност подмирења из нар. фондова, сабору предлог поднесе. Примљен је предлог К. Јовановића, да се члановима саборског одбора дневнице и подпутнина даје онако, као и саборским члановима. Предлог дра Максимовића, да се још сад ревидира саборски пословник, одбачен је са 27. противу 19. гласова, и ствар је упућена саб. одбору, да је спреми и у идућој сесији сабора поднесе. Данас, у петак, наставак о дотацији и школске ствари. Сутра довршетак и крај ове саборске сесије.

ИЗВЕШТАЈ О СТАЊУ ПОЉСКО-ПРИВРЕДНОМ У КНЕЖЕВИНИ СРБИЈИ.

за месец април и прву половину маја 1875. год.

Време у првој половини априла беше јако променљиво. Беше на изменце кишовитих, хладних па и лених дана. Друга половина истог месеца узевши у средњу руку била је доста пријатна.

Народ се занимао орањем, и сејањем разноврсних усева. Тако испочетка народ је сејао пролетње стрмне усева, а тек при крају месеца почео је понегде да сеје кукуруз.

Јесењи усеви као и лозе одржали су се добро преко зиме, те стрмни усеви веома добро изгледају — многа плодовита окца на лозама обећаваху још с почетка добру бербу.

Виногради су свуда већ у априлу одгрнути и одрезани били, при свем том што је дуготрајна зима томе јако сметала, те се рад у неколико опознијо, али инак су људи живљим радом то надокнадили.

Хране за себе има народ довољно и биће му доста до нове хране. Али на многим местима народ је натезао са храном за стоку, но како трава добро напредоваше, то се стока већ понашом хранити могла.

Воће сво осим крушака и јабука у гдекојим крајевима понело је добро, и ако га непогода иначе не смете — те род одржи, имаћемо свакојаког воћа довољно, и народ ће и ове године од сушења шљива добру хасну видети, само ако се за добре сушнице за раније састара.

Крупна стока била је у овом месецу потпуно здрава

али тражња исте није била бог зна каква, на инак јој је цена била доста добра.

Пчеле су се свуда где год их народ гаји, добро преко зиме одржале. О свилюбубама пак, још се ништа рећи не може, до то, да су прилике за њихово напредовање биле доста повољне.

У овоме месецу никаквих штетних чојава за пољску призреду није било — али вода, која је од изливених река у прошлome месецу, погде-где заостало доста је људе у послу помела. Но чим је вода усанула људи су раду прионули и тако ће се све лепо надокнадити.

Извештаји о стању пољске привреде у првој половини месеца маја, што телеграфским путем стигше слажу се у томе да усеви, воћњаци, виногради и ливаде стоје веома добро.

Како се народ због хрђавог времена у раду одоцнио, то је сејање кукуруза у многим крајевима тек са почетком маја започето и живо се радило.

Од штетних елементарних случајева бележимо ове: Град који је на неколико места у домовини нашој падао, у опће узевши није осетне штете причинио; најмање штете учинио је у атару неготинском — а највише у ср. трнавском окр. чачанском.

Плаховита киша нанела је штете сељанима у ср. лозничком, окр. крушевачког и ср. студеничевм окр. чачанског, као и сељанима у срезовима темнићском и левачком окр. јагодинског. („Тежак.“)

Б Е Л Е Ш К Е.

Лебац за белу марву, коње и свиње. Свако ко зрном марву нарочито коње рани, зна да коњ много зрна несвари у себи те врране и врапци тиме се користе. Доста дакле зрна оде у ветар, и марвинчету да сито буде треба много више зрна него што би онда било кад би зрневље било прекрупљено, те би се лакше сварити дало. Много смета сваривању љуска од ране, те је по томе чисто јасно, да је боље зрно прекрупљивати и марвинчету давати. Али пошто

је зоб скупа то су се људи довијали и довили како би се испомогли јефтенијим чиме, али које тако исто рани као зоб или још и боље. Неки Јензен начинио је неки лебац, који је смеса из прекрупљене ране и варива и изнео га је у Берлин на изложбу. То се за кратко време даде сварити и рани као и најбеља рана за марвинче. Уз смесу ране и варива додаје Јензен још и натрона и киселине солске. Из тога постаје у лебу кућевна се, која чини те се јело брзо

сварује. Јензен прави две врсте леба за марву. Један за рогато марвинче и коње, а један за свињче. Лебац се прави овако:

Пасуља и грашка за коње и краве 150 фуната за свиње 150 ф.

Американских кукуруза за коње и краве 160 фун. за свиње 187 $\frac{1}{2}$ ф.

Брашна лошег с мекињама за коње и краве 160 фун. за свиње 187 $\frac{1}{2}$.

Зоби за коње и краве 70 фун. — Свега за коње и краве 540 фун. за свиње 525 фун.

И једно и друго даје подједнако леба. Брашно с мекињама узима се оно, одакле је извађено фино брашно.

Један лебац такав кошта 7 марки и 50 фенига а у њему има 100 фуната, а цента зоби кошта скоро толико исто, те се по томе ране толико исто као код зоби добије у томе лебу за 1 марку и 50 фенига јефтиније.

Још кад се лебац пече направи се у њему неки декстрин. а тај даје апетит добар.

Лебац г. Јензена вредно је дакле, да узима ју

сви земљеделци и кириџије, којима је до тога стало да се марвинче добро али брзо наече, и да му јело прија и лако се сварити даде.

Болест лозе у баналском окружју. Равнатељ ц. кр. учитељашта у Петрињи, госп. Јосиф Вељко који је од ц. кр. главнога заповедништва био изаслан, да разгледа болест, што се је на лози у Петрињи, Краљевчаним и Двору појавила поднео је већ поменутој земаљ. власти извештај, из којег се разабера да опасне гњиде лозине нема у поменутиим виноградима. Међу тим доказана је у истим виноградима болест разточа (*Phitopus vitis*) од које чокот поболева исисано лишће посуши, млада лоза кржљави, а грозд лаганије расте и кашње дозрева, ако се са свим неосуши и неоднадне. Као средство против те болести препоручено је виноградарима да болестно лишће и лозе куне и затиру.

Крајишка земаљска област предала је централноме одбору господарскога економског друштва неколико лоза из винограда у Петрињи, Краљевчанима и Двору на потањи изпит, те ће његов успех као и тецај болести у поменутиим виноградима што пре објавити.

Т Р Г О В И Н А.

Из Турског Бечеја јављају да се уздају благословеној жетви, усев није велик али ће влат добар бити. У две три недеље вели се биће ове године жетва доцнија. Реница се коси од прошле недеље. Вода јако опада на Тиси.

На пијаци продаје се само жито и кукуруз, друге ране нема.

Цена је житу 3 ф. 75 до 4 ф. 30 н. Кукурузу 2 ф. 50 до 65 н. Пол. Цента.

Пештански вашар, који је прошле недеље свршен, био је за већину занатлија, који на вашар дођоше, хрђав. Најбоље пролази женска мода, кројачи женски немају с тога доста помагача. И мушки кројачи и ципелари имају доста посла, но женских ципелара има 50 који немогу калфу да добију. У трговинама са шеширима летњим има прилична живота; али лоше стоје златари, столари, трговци с намештајем, седлари, бравари, лимари, јорганџије. Траже се помагачи који кајише праве (ременари). Тражи се јако дрво за бурад у Немачкој, јер се надају доброј берби, а у Славонији се слабо праве дуге. Зидарима добро иде, калфе добивају на дан 1 ф. 80 н. до 2 ф. Надничари 90 н. до 1 ф.

Бечка „Weinlaube“ има са свих страна наше разполовљене монархије изворни извештаја о ценама вина. По тим вестима има у Аустрији добра стара вина (фина) аков по 17—22 фор, (пре неколико недеља 20—25). Слаба нова вина добити је онде по 7 до 9 фор.

У Угарској пада цена, а у велико не јављају се купци на ниједном тргу. Најбоље вино стоји у Будиму, Сексарду, Вилању, Јегри 16—18 фор.

У Бечу продало се ови дана нешто старе грашевине (1869) по 33 фор. а траминца по 36 фор. Нудило се и бољег скупљег црна вина по 40 фор. но није било купца.

У Тиролској има обична асталска вина по 6 фор. 50 нов.

У Горици има обична вина наше ведро (аков) по 8 форинти.

У Крањској има добре робе по 12 ф. наше ведро. Из Хрватске има извештај из Јанушевца да се вели, да су обична горнична или десетинска вина већином разиродана (по 6—6 $\frac{1}{2}$ фор.) алодиална 8—9 ф. Црна да су скупља но да их мало има. По истом листу у свој Европи виногради прекрасно стоје и о плесни не чита се од никуда, ван нешто из Тирола.

По поменутоме листу јавља се да се у Белој Цркви продаје вино од 1873 г. по 6 ф. 50-8 ф. 50 а од 1874 г. по 6-7 ф. Радња с вином тамо је слаба.

У Илоку добро пролази вино но само оно јефтиније, које купују раденици и крчмари. Шилер од 1873. плаћа се 8—9 ф. црно добро од исте године 12—14. финог вина од 1867 и 1868 може се само код већи газда добити. Но ипак од г. 1873. запело је са продајом вина да се то непапти тако, зло је отуда велико, јер поред хрђаве бербе и оно мало не може човек да прода те ексекуција дави народ у Фрушкој. Одеуд новаца да се даље виноград ради?

У Угарској на више места било је туче и грдне штете но у Штајерској читави су срезиви тучом и проломом облава убијени. Многим општинама ће се морати порез опростити.

Преглед цена на знаменитијим тржиштима.

Загреб Шеница 4 ф. 80 н. Раж 3 70 н. Јечам 3 ф. Зоб 2
Кукуруз 2 ф. 70 н. Вараждин шеница 4 ф. 15 н. Раж 3 ф. 10
Јечам Зоб 1 ф. 90 н. Кукуруз 2 ф. 65 н. Осек шен. 4 ф. Раж
2 60 Јечам 2 30 Зоб 1 80 Кукуруз 2 20. Сисак ш. 4 50 Раж 3
50 Јечам 1 80 Зоб 2 ф. Кукуруз 2 70 Копривница шен. 4 60 н.

Раж 3 95 Јечам 2 90 Зоб 2 Кукуруз 2 60 Карлобаг 4 80 Раж 3 80
Јечам 2 90 Зоб Кукуруз 3 ф. Госпић ш. 4 45 Раж 4 50 Јечам
3 10 Зоб 2 ф. Кукуруз. 4 10. Брод шен. 4 80 Раж Јечам 2 ф. Зоб
1 80 Кукуруз 2 40 Винковци ш. 3 30 Раж 2 70 Јечам 1 60 Зоб
1 75 Кукуруз 1 90 Пешта ш. 4 90 Раж Јечам Зоб 2 Кукуруз
3 70 Темишвар ш. 3 75 Раж Јечам Зоб 2 10 Кукуруз 2 70.

ДОПИСИ „ГЛАСУ НАРОДА.“

У Винковцима 3. јуна. 1870. године док нам школа не беше комунална поклони овдашњи грађанин Петар Васиљевић колачар, слику св. Саве да се знаде српско име школе. Слика се свечано уз литију и пуцање прангија освети и скупи се том приликом на фонд школски 50 фор. и овај под управом поменутог г. Васиљевића порасте за две године на 200 форината. За то време увек је свечано прослављан свети Сава и знала се српска слава али од како је садањи председник са турског предао и школу српску и фонд комуни, општини, те је и једно и друго комунално постало од то доба не чује се дивне песме православне ни лепе славе српске у школи. У школи има 18 деце српске а 60 друге вере, али очеви су још добри Срби, куће су српске још чисто српске, општинари црквени незаборављају свога имена, те сучим се год пође да се утире и затрпава спомен Србину, они томе отворено на пут стају. Ни поклони непримају ни за школу ни за цркву ако нису уверени да га чисто српско срце даје. Тако када предс. даде наручити већег св. Саву него што је онај кога поклони Васиљевић општинари рекоше, да ће то бити комунални св. Сава и нехтедоше га примити.

Овде се наша грдна провера од шума крајишки. Ферштер и шумар и неколико трговаца затворено је. Комисија једна истрагу води и као да ће још више затварања бити. Како се ова ствар сврши јавићу вам и о томе.

Из Кисача 6 јуна. 4 о. м. држан је испит у овдашњој српској школи. На испиту беше доста одабраних слушалаца, међу којима и један професор са велике гимназије из Новог Сада неколико њих стране вере и народности. Испит је врло сјајан био, тако да смо се сви дивили и чудили, тој вештини питања учитељева и тој лакоћи и брзини одговора дечија. Међу тим питања не беху малена. На главној школи по вароши тежа се питања деци не дају. Сви слушаоци захвалили су најлепше господину учитељу Докићу на труду, а г. Сајић, подбележник овдашњи, али католик, толико је дирнут био децијим знањем, да је међу најбоље поделио шест форината у сребру. Хвала му и на дару и на признању. Још са хвалом морамо споменути овом приликом нашег г. пароха Иванића, који се својски трудио, те су деца уредно у школу долазила и што је г. учитељ своју малу и крваво заслужену плату уредно добивао. Од како је овај господин у наше место дошао учинио је својим заузимањем, те смо нову школу добили, те нам је црква покривена а парохијални

дом заграђен. Све нам је дакле општинско у таком реду, да се пред другим народом поносити можемо. Знамо да ће и вама г. уреднице а и читаоцима Србма мило бити чути лепу реч о своме за то вам ово писах. Живило све што је честито у нашем народу!

Из Бачке. Трећи дан духова. — Прослависмо и Духова, дочекасмо чему се и не надасмо, да и у нас у токорсе дојучерашњој народној странци изађоше „премудри ловци“ што стадоше да лове по „умерењаштву и средњаштву“, да ли ће и нама дакле средина бити златна? Ајд' видићемо! Не знамо шта, али толико велимо, да су чудне прилике у нас, у народним пословима настале — и кад мало само помислимо на своје старе, и како су они бивали устаоци око наших, тешко стечених права, служи нам се на срцу, кад погледамо на многе данашње посланике у Карловцима. Па истину рећи, некако нам чудно у том изгледа и у нашем новинарству. Све се то страхује, све се то не знамо од чега зазире; тек кадикад да суне по који чланак онако јуначки на данашњи, управ рећи, кукавичлук неких и неких умерењака и средњака. У овомом расположењу душевном на још о Духови стиже нам број 22. честитог „Гласа народа“ и орабри нас. И дојачко је, али нарочито тим бројем, уводним својим чланком посведочио ваш лист да је доиста глас народа. Јесте, истина је, да се „одавна опазило да је у нашем сабору нешто труло, нешто чудно!“ и као да се многа г. посланици слабо осврћу за тим, шта ће данас сутра народ рећи о њиховом раду. Таким попуштањем и без узрока страховањем потлачена су нам наша голема права, тешко и крваво стечена — и сведена су данас на просто црквено и фондовско поље, па и ту да онако играмо, како нам други буду свирали. Е ал шта ћемо, кад је у нас и било и биће, да су некад бурмутице и прстење било милије одскупоцених права, а парче дипломе немешке и по која звезда више на крогну биле прече од привилегија народних, баш као са онима који „с великом господом“ заједно пуше и шурјују. До бро сте рекли: „Да непознајемо људе на сабору, нама би то необично било, али овако морамо се запитати: какви смо ми људи?“ Али: „Маните се ви свега тога, ја баш од министра идем, ја баш од комесара долазим, и овако ће бити као што ја велим (боље да кажу: као што они хоће.) Да да, времена се мењају па и људи!“

ПОДЛИСТАК.

НАРОДНЕ ПРИПОВЕТКЕ.

Сељани оженили калуђера.

(По народном приповедању догодивши се околу половине осамнаестог столећа у Херцеговини.)

Калуђере, да те оженимо. —

Да је просто, кад сте навалили.

Народна пословица

Старинска и оглашена породица Зотовић из Љубомира, Требињског кадилука, била је вазда одабрана

колијевка, која је од кољена до кољена одњихавала одличне попове, калуђере, па као што се зна и два владике, који су седели у прастаром и некад оглашеном а данас опустошеном манастиру Тврдош (један сат далеко од Требиња к западу), којему је сва Херцеговина у епархији припадала.

У кнеза Милоша Зотовића родиле се заособ пет девојака без ниједне мушке главе. Човек разуман и богобојазљив, хваљаше непрестано Бога и мољаше му се дан и ноћ, а многе милостиње манастирима и црквама па и сиротињи даваше, с том намером и ухвањем спрема бога, да ће и њега обеселити кад тад једном дајбуди мушком главом. Најпосле обесели га бог с порођењем два близанца сина. Стара му их мајка Јешна обаби, па да би деца живила, држећи се старинског обичаја, пре него их пови, изиђе на један дувар пред обором па ће завикати што јој грло дава: „Чуј, пуче и народе! роди вучица два вука свом свету на знање а вучићима на здравље“. А Милош са оборни врата из велике пушке: дан, па из мале: тан! Глас пушака обесели цели комшилук и сваки од радости изметну по једну пушку, а у саму зору ево ти жена и девојака на бабиње и на весеље с маслом и јајима с ракијом и са шипцима, пак ће девојке сад запевати у коло обичну песму:

Што у двору жубор стоји, што оно веле?
У Станка се син родио те се веселе:
Мајка му се обрадова, сестре радују,
А бабајко браћу прима, чаше дијели;
Сретна мајко и бабајко, живо ви син!

Прво крштење мушке главе, прво весеље у кући од свога срца нашем Милошу. Кад их је крстио, сазове мноштво својте и пријатеља на пир, и надене имена једноме Дмитар а другоме Јован. Кад су их у цркву послали, обојници деце омрчине испод деснога ува гаревином земљаног лонца и по челу између обрва, да их не би ко на крштењу урекао; а да би живили, заклеше поца и кума најстрашнијом клетвом да никоме не казују ни да је обоје мушко ни како им је име, него да је једно мушко и да му је име Живко, а друго да је женско, име јој Јокна. Овим су их именима звали за пуну годину, и нико изван кућне чељади није у комшилuku знао да је обоје мушко, ни како им је име.

Таман кад се година навршила, у саману зору тренуће се иза сна наш кнез Милош, и као изван себе пробудиће жену зовећи: Дигни се, да бог да се кадгод наснала! бржај у манастир Дужи, поздрави ми старог игумана Јанићију, нека брже к мени дође и нека донесе собом молитвену књигу, петрахил и причешће. Стара му матер Јешна седе на постели пак ће га упитати зачуђена: Шта је синко Мило, бог ми с тобом и анђели божји јутрос? — Није за причање ни за казивање, мајко; пре него сунце гране а кад дође игуман Јанићије имам што приповедати. — Ово говорећи, обуче се, умије и ужди кандило пред иконом, почне се молити богу метанишући: Христе боже, помилуј мене грешника! Господи помилуј — Господи помилуј! Да васкрсне Бог и да се разточе налетници његови; завршујући: Помози боже грешним робом твојим!

Отиде Милошева жена по игумна, а мајка му Јешна диже се, ставну ватру, навеси ручак, и запрета погачу под сахацијом. Ево и старог игумана и носи

у торбици нужне првене ствари, и завикаће с врата од куће: „Мир и благословије дому сему“, и „Христе боже, помилуј и спаси нас. Амин!“ Сваки од кућне чељади скочи на ноге, потрча на врата и с највећим страхопоштовањем приступише му к руци. Пошто понеше ракију и пошто ручаше, извести ће кнез Милош игумана пред једном појатом на гувно, да му сан тумачи. Скиде капу преклони главу и рече: Благослови, духовниче! и одријеси ме од много моји грехова. — Игуман над главом учини му знак крста десном руком велећи му: Бог милостиви да те опрости и благослови, духовно чадо Милоше!

Милош. Прошле ноћи (озбиљно и намргођена чела приповеда) снило ми се: бијасмо сви сељани дигли крсте и иконе те их ношасмо преко поља; поучаше некакве круне молитве на изузет, а сав народ викаше — два и два — Господе помилуј! Идући дођосмо литијом пред моју кућу, и ту некако одпочинусмо, док се све од једном наоблачи и ступшти небо, вала да је господару богу као да би поноћи, па пушти бог кишу из мешине, те сав народ побеже и зби се у моју кућу, половица народа од жалости и страха дрхташе, а половица божје песме певаху. Док опет — као оно ти кад бог нареди — огрија сунце и кроз једну мазгалу (рупу) од куће упрло беше сјајну зраку на сина ми Димитрија, а на другога ми Јована падаше крвава капља; па пошто се народ разметну, долеће над Димитријом некако дете под крилима и беле хаљине као снег и запану га говорећи му: „Благодаг божја на тебе“. — У томе се страху ја пробуди него ми казуј, вечне ти куће! на што овај сан слути?

Игуман (дуго мисли). Мој Милоше! у нарав има још много таквих тајна, које су само једином Богу познате а љуцком уму непостижне. Ако је коле сну вјеровати, твој сан значи нешто крупно, и колико моја памет осећа, двојако. Ја бих те нешто световао, али ће тешко за тебе бити, пак се бојим да ме нећеш послушати, и тако и на мене и на себе тешки грех натоварити; а знаш мој духовни сине, да није ласно с Богом ратовати.

Милош. Збори слободно, отче! Ја знам да Божја воља из твојих праведних и светих уста вазда изтиче, а сваки смртни који се бога боји дужан те је слушати ако му се и неће.

Игуман. Кад је тако а ти знади, да твој сан не значи ништа друго него да једнога од твојих два близанца сина дарујеш Богу, који је тебе обдарио су два, а то Димитрију. Кад дјете подрасте, пошаљи ми га у манастир да научи књигу, па да га с временом закалуђерим. Остаје ти — Богу на аманет — други син Јован, и кад Бог хоће, вели се: у девет (синова) хвала а у једноме храна; а другога остави ћеш да те у вечној читуљи спомиње и на они свет души место у царству небесном намести. Сад чини што хоћеш, две ти воље као кадију.

(Продужиће се.)

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

— У Далмацији до скоро су господарили Талијани, којих је врло мало спрам Срба и Хрвата. Сада им је узда испала из шака. На сабору их има мање него осталих. Док су у већани били газили су друге народности, и сада би то тели, те облећу бечку владу, која им је пријатељ да им помогне. Тако су сада скоро телеграфисали са више страна у Беч, како у Далмацији нема реда ни закона, и посланици прете да неће ићи на сабор. Једноме талијанезу, тако зову оне који држе с Талијанима, правили су у Шибенику мачију музику и отуд толико обеда на Далмацију. Доста су они маукали под прозору Србину и Хрвату, сад је ред да се и њима одмауче.

— У Угарској ври већ од припреме за избор. Бивши посланици иду и дају рачуна бирачима о раду а тиме се на ново препоручују. Владина странка упела се свом снагом да победи али и Шењејевци не мирују. Шењеји је дао на свима језицима написати књижице о том шта он хоће. Те књижице растурују се свуда. У Новоме Саду раздаје их бивши новосадски посланик Кондорози.

— 28. пр. м. вратио се кнез Милан натраг у Београд.

— Турска флотила са пет лађа добила је заповест, да обилази грчко море.

— Руска једна лађа дошла је у грчку да прими краљицу, ако би краљ дао оставку.

— Цар руски приспео је 29 пр. м. у купатило Југенхајм.

— У Женеви у великом савету предложено је, да се одели црква од државе, но овај је предлог одбачен са 44 против 12 гласова.

— Бан је овлашћен од цара, да распусти хрватски сабор, и распустио га је 3. о. м.

— За Бизмарка се говори да ће узети допуст (урлауб) но ипак ће га цар у важним пословима за савет питати.

— Говори се у Београду да ће сада како је кнез с пута се повратио бити промена министра и да ће Ристић постати први министар.

— Ниједна држава тако не напредује у иметку као Француска. То се види по порезу, који од доходарине добива. Обично министри преваре се кад узму да ће оволико или онолико пореза у години напред доћи, у томе, што мање дође, али француски се министар финансије преварио, што је тамо више дошло. За 5 месеца дошло је више 34 милиона франка. Хтело се да узме у зајам 80 милиона али сад министар вели да неће требати тај новац, јер ће до краја године толико сувинка у порезу бити. Угарска је имала у првој четврти 41 милион заостатка.

— У Турској насиља сваки дан све грђа. У Галипољу убили су Черкези једног митрополита, а у околини Солунској заробили су арамије из Тесалије једнога владика, који је пошао да путује по својој дијезези. Али све је то мало оспрам овога што долази. У самом Цариграду сами царевни солдати, низами, напали су на заступника енглеског и хтели су га пробоисти, те га је народ одбранио. Султан је обећао, да ће казнити зликовце а ми ако и не одобравамо поступак мило нам је што је баш на Енглезу се догодило, нека виде ти заштитници Турске како је то, кад ти глава о концу виси.

— У оној другој половини царевине Славени почињу главу дивати. Бизмарк добива одпуст и испушта уздице из руке, Немци у Аустрији у њега су се уздали. Они нагињу Немачкој а Талијани у Далмацији Италији. Славени су данас прави Аустријанци они држе уздом хапсбуршки. Цар је то опазио с тога је путовао у Италију. С тога звижде Срби Талијанима под нос. Талијани тужују за то Родића министрима у Бечу, који држе странау Талијанима, али министри не смеду Родићу ништа.

— У Загребу диже се жестока борба за права народња. Стари Кукулевић иште да се крајина одмах укине. Влада хрватска

то обећава, али Мађарска поручује, да то неће бити, јер ако Срби из крајине дођу на сабор у Загреб ту ће се други крај окренути. Зејтци на ватру сипа сама мађарска влада. Бан је одговорио Брићу да богослови босански неће се од јесени ништо у Хрватској учити него или у Мађарској или никако Закон о изборима није потврђен него је натраг враћен сабору у Загреб да се измене. Влада хрватска хоће да попусти Мађарима али се нашло доста на сабору који се томе опиру. Маканец је рекао влади да она издаје земљу своју, да је кукавица јер напушта Мађарима Реку (Фијуму.) Ако никако другчије рекао је вели се Маканец, ми ћемо отети Реку Јелачићевим топовима. У сабору је с тога велика граја била. Влада није хтела да се у опште говори о променама у закону о изборима али је пропала, јер је сабор другчије решио. Влада се сада плаши свачега, те је за то израдила да је 3. о. м. сабор распуштен а билоје углављено да се распусти 8. Влада хоће да што пре скине себи сабор с врата. Народ, ђаци, певачко друштво, с бандом правило је Маканцу 1. о. м. велику почаст за рад његовога владања у сабору. Тога дана било је код Маканца пуно адвоката, професора са великих школа, свештенства, трговаца и т. д. којем се приликом договарало како да се од сада влада народна странка, која недржи уз владу.

— У седници хрватског сабора од 31 пр. м. питао је посланик Рогулић бана, хоће ли он за црквене школске и фундационе ствари наместити код одела владиног за просвету и религију једнога саветника источне православне вере, и после шта је урадила влада на преставку српскога сабора о школама.

— У Метковићу и Милни у Далмацији потукли су се Срби са Талијани и оеше том приликом крвавих глава. Претерани посланик талијан Бајамонти, на кога су се у Шибенику блатом бацали, да му врате жао за срамоту што су српски начелници у Силџету пре неко доба доживили, дошао је у Силџет и ту су га Талијани свечано дочекали. Провалија између Срба и Талијана сваки дан све је већа.

— Дванајст стотина раденика, који су радили у фабрикама де се оружје прави у Цариграду оставило је радњу, јер им турска царевина неможе надницу да исплати.

„Политици“ телеграфичу из Београда 1 јуна: Кнез је истина свуда лојално и усрдно дочекао, али ће скуштина што долази ипак бурна бити, јер народ неће више да задржава покрет југославенски. Тако су и конзули својим владама јавили.

— У Букурешту је 31, пр. м. изабран молдавски митрополит Полиник за митрополита читаве Романије.

— Из Атине од 1. о. м. јављају, да није истина, да краљ грчки хоће да иде из земље, а 2. јављају да је краљ јавио у Петроград да он неможе и неће, да остане у Грчкој, и да краљица Олга свакојако иде из земље.

— „Голос“ доноси чланак о руском и енглеском савезу. Услед овога се берза у Београду спустила. Плаше се, да ће Пруска тражити рата, да само своје надмоћије покаже.

— Из Петрограда јављају, да је енглески заступник лорд Лофтус одаван напредно у Лондон, те да то стоји у свези са гласовима о савезу енглеско-руском.

— У Берлину одпочела се код апелације парница Арнимова.

— Пресуда у процесу Арнимовом израћи ће се 24. о. м.

— Говори се да гроф Андраши хоће да узме допуст на три месеца.

— 3. о. м. био је крај сабору у Берлину.

— „Задруга раденичка“ у Загребу премећана је 3. о. м. узашћен је један број раденичког листа „Раднички пријатељ“ због тога што је писао о сабору. Преметана је кућа уредникова и забрањен је даљи излазак листу.

— У Цариграду су се Грци и Бугари на дан св. Кирила и Метода измирили, а дотле је била међу њима жестока борба црквена, те су се тога ради многи Бугари католичили.

— Божо Петровић, председник севата пригородског одпуту-вања је преко Беча у Русију.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Пребегаване из Босне.) Из Босне беже од зулума турског хр шћани гомилама и стањују се у Хрватској крајини. Од првог априла до 15 маја прешло је 600 душа.

(Лопови већ и суд харају.) У Баји провале неки лопови у архиву (де писмена стоје) судбенога стола подераше много акта (списа) и однеше нешто новца, што се десило у писаћем столу судчевом.

(Од нуд новца за пут.) Бан хрватски и старешина у влади хрватској Живковић сваки час путују у Пешту, те сада питају чије новце троше и колико.

(Кавки будала има међу Швабама.) У неким пруским местима распрострео се глас, коме жене верују, да је краљ пруски картао се са царом турским и да је прокартао 10. хиљада деце, јер од силе мало им је да се на новце картају. Цар је турски, веле жене, послао Арапе, који ватају децу особито кад из школе иду а учитељи им у томе помажу, јер добију за свако дете 5 талира, и за то жене недаду деци ни пошто у школу да иду па су у неким местима тога ради школе затворене.

(Како се мисли о судијама мађарским.) Ових дана био је на суду у Бечу неки чивут, због тога што је тео судија да подмити. Он је имао адвоката у Пешти. Процес му је дошао до треће инстанције. Адвокат му пише, да би добро било, кад би он сам судији отишао. Но чивут не оде него пише судији и обећа му јабуку, ако му процес брзо и по њега добро сврши. Судија због тога тужи чивута и из тога процеса видимо разговор између туженога и председника суда. Председник вели: Ви сте полицији казали, да је у Мађарској обичај да се судијама поклон обећава.

Тужени: Јесте, у Мађарској је обичај преставити се судији и између четир ока разложити му у чему је ствар, због које се процеса.

Државни тужилац пита: Али ви сте били уверени, да ће бити ваше право, па што сте онда поклон обећавали?

Тужени одговара: У Мађарској процеси трају пет, шест година, па сам хтео да тиме пожури.

Државни тужилац: А били ви судији у Аустрији понудили такав трингелт? Тужени: Е овде не би требао то чинити већ и због тога, што отуда не би било никакве вајде.

Судац један пита: А је сте ли се ви осведочили, да се у Мађарској дају судије подплатити.

Тужени: Јесам, ја сам недавно имао један процес, па ми је судца проневерио 500 ф. што сам при дражби једној положио.

Тужени осуђен је на 14 дана тавнице.

(Највећа крађа девојана.) У Америци у вароши Пуавен уједаред је 40 ђака са велике школе, међу овима и богословаца, нестало са 40 најлепших и најодличнијих девојака.

(Глава уреднику.) У хрватској има само један лист, који сме и хоће влади уз нос да иде. Влада га за то гони и ових дана одзван је уредник тога листа на суд у Загреб. На жељезничкој станици дочекаше га ђаци са усклицима живо. Исти су ђаци, кад је Макавец говорио што против владе у сабору одобравали му, за то их је ректор укорио, но они су опет ректора изживљали.

(Судијама није слободно више дати се обавештавати.) Министар мађарски наредио је 4 о. м. по рим. календару да судије одсада несмеду примати обавештења од сваке партије. Ово је одговор јамачно на оно што се у Бечу на суду десило, али и потврда онога.

(Земљотрес.) У околини судовечкој у крижевачкој жупанији тресла се 26 о. м. за 10 минута јако земља.

(Исламала очи за мужем.) Што је шала што је истина, али у Пешти се лечи једна лепа млада госпоја из околине печујске, која је толико за мужем плакала док није ослепила. Она је само осам дана с мужем живила, послала га у варош, да јој нешто купи, коњи се поплаше и убију господара. Њој сад то душу тишги. Наша народна песма каже, да је сестра за братом очи ископала али овде ето жена за мужем. Међер није светљош тако хрђав, као што је извикан.

(Нове мере.) Министарство је јавило панчевачком мајстра-ту да се од 1. јула могу употребити нове мере. Ово важи за она места где се то хоће иначе се свуда мора од 1. јануара 1876 г.

(Најстарији човек у Новоме Саду.) 23. пр. месеца умро је отац таста Милетићевог, Стефан Милутиновић, коме беше 100 година и шест недеље. Рођен је у Крушевцу у Србији 1775. године. До пред смрт своју био је увек здрав и умро је лако неосетљиво скоро. У Новоме Саду не беше старијега човека.

(„Застава“) је добила из Сомбора 5 јуна овај телеграм: Дана нас многобројно посећена бирачка конференција једногласно закључила остати верна програму народносне странке. Дру Ниви Максимовићу једногласно изразила неповерење на досадашњем раду. Изабран одбор, који ће се постарати за кандидата према програму.

(Највећи брег) на свету. Једне новине канадске пишу, да се пронашло, да на острву Нова-Гинеја на обали аустралској, де се застаје индијско и мртво (мирно) море има брег, који је висок 32786 стопа а то је више него 6 енглеских миља. Брег је овај за 3784 стопе већи од брега Евереста у гори Хималаја који има 29.002 стопа и држало се до сада да је највећи брег. Нови тај брег зове се Херкул.

(Отровао се пушењем цигара.) Не давно опеклади се у Француској један младић, да ће једно за другим попушити 12 цигара. Но кад је био попушио осму позли му, а са деветом замали му у глави. Још му горе беше кад попуши десету, но да неизгуби опекладу попуши и последњу, али га мораше двојица кући одвести. На путу већ је морао повраћати, Позваше лекара, који каза да се болесник пушењем отровао и да му нема помоћи и доиста мало за тим болесник премину.

(Саборски одбор) држао је 4. о. м. другу седницу своју. Ту је решено како ће се за време управљати са фондovima. Заводи се књиговођа, подкњиговођа, секретар и актуар и расписа ће се стечај. Књиговођа остаје стари а и благијак. Патријарх неушпта старог. Овде нам пада на ум приповедка о везаном нагом човеку и комарцима те како је један тео комарце да отера а везани му рекао: немој ти су се већ напили ерви, а шта ће вапонак бити кад дођу гладни, ненадани.

Од г. акционара, који су 50 фор. платили, вратили су ми досад натраг лист само њих тројица из Бечкерека. Ја молим господу акционаре, који ми лист не вратеше, да не мисле, да имају посла са задругом народне штампарије, те да можда држе, да је право да и за 50 фор. а. вр. добивају лист. Ја нисам крив закључку о обустави листа, али они ће мени тиме направити штете, јер ја и за њих плаћам штампарији и поштарину. Лист је друго а штампарија је друго.

Уједно молим и осталу г. уписнике у рештанцији, којима је могуће да ми претплату за мај јуни и јули пошљу, да то учине, да бих могао причекати оне, који то никако не могу, а којих се подоста јавило.

Уредник „Гласа Народа“.